

LYSE KRAFT DA
Postboks 8124
4068 STAVANGER

Vår dato: 17.03.2022
Vår ref.: 201913014-9
Deres ref.:

Vedtak om revisjon av konsesjonsvilkår for Røldal-Suldal-utbyggingen i Suldal og Ullensvang kommuner

Det skal gjennomføres en vilkårsrevisjon i medhold av vassdragsreguleringsloven. Revisjonssaken gjelder vilkårene for konsesjon til erverv og regulering i Røldal-Suldalvassdragene, med alle supplerende vilkårssett og tilføyelser/endringer i manøvreringsreglementet i forbindelse med planendringer og tilleggsreguleringer.

Bakgrunn for saken

Ved kongelig resolusjon av 11. juni 2021 ble det gitt tillatelser etter vassdragslovgivningen i forbindelse med opprettelsen av Lyse Kraft DA (LKDA). LKDA fikk konsesjon for erverv av 100 prosent av aksjene i RSK Holding AS. I samme vedtak ble vilkårene om tidsbegrensning og hjemfall i konsesjonene, som tidligere er meddelt for RSK-anleggene, opphevet, og det ble satt vilkår om revisjonsadgang.

Samtidig ba Stortinget regjeringen om å prioritere vilkårsrevisjon av Røldal-Suldal-anleggene, samt å se til at konsesjonsmyndighetene vurderer om det på faglig grunnlag er spesielle forhold som tilsier etablering av næringsfond eller andre økonomiske vilkår basert på eksisterende praksis og retningslinjer.

Olje- og energidepartementet ba NVE om å åpne revisjonssak i tråd med Stortingets anmodning.

Dette vedtaket er en oppfølging av Stortingets og departementets anmodning.

Konsesjoner og vilkår som gjelder Røldal-Suldalutbyggingen

Etter det NVE kjenner til er de konsesjoner og vilkår som gjelder Røldal-Suldalutbyggingen, og som vil være omfattet av en vilkårsrevisjon, gitt i følgende vedtak:

- Kgl.res. av 21.12.1962 - Erverv og regulering i Røldal-Suldalvassdragene m.v.
- Kgl.res. av 10.07.1964 – Planendring, samt ytterligere regulering og overføring av Stølsåna i Røldal - Suldalvassdraget

- Kgl.res. av 05.11.1964 - Endring av vilkår – Oppheving av bestemmelse om å opprette båtrote på Valldalsvatnet sommerstid + weasel vinterstid, forutsatt at det i stedet bygges vei.
- Departementets avgjørelse av 02.05.1966 - Planendring ang. plassering av sperredam mot Naustdalen og Kvandal kraftverk
- Kgl.res. av 19.05.1967 - Overføring av Havreåi m.v. i Røldal-Suldalvassdragene
- Departementets avgjørelse av 12.08.1970 – Tilføyelse i reglementet om vannslipping i Suldalslågen
- Kgl.res. av 14.07.1972 - Ytterligere regulering i Røldal-Suldalvassdragene
- Kgl.res. av 03.05.1974 – Ytterligere erverv og regulering i Røldal-Suldalvassdragene i forbindelse med utbygging av Svandalsflona kraftverk.
- Departementets avgjørelse av 20.07.1976 - Endring av flomgrenser for Finnabuvatn og Kaldevatn, samt rettelse av LRV Nupstjern.
- Departementets avgjørelse av 01.05.1977 – Heving av HRV for Salttjørn, som er overført til Sandvatn
- Kgl.res. av 25.06.1982 - Erverv av 45,21 % av fallrettigheter m.v. i Røldal-Suldal Kraft A/S (Overdragelse av ervervs- og reguleringskonsesjon til Hydro)

Vi tar forbehold om at det kan være fattet vedtak som er relevante for revisjonssaken, som vi ikke er kjent med på dette tidspunktet.

Innkomne krav

Planene om opprettelsen av Lyse Kraft DA var kjent en god stund før konsesjonsvedtaket av 11. juni 2021.

Som en følge av dette, kom kommunene Suldal og Odda (nå Ullensvang) i brev av 18.10.2019 med et felles krav om å åpne revisjonssak for konsesjonene til erverv og reguleringer i Røldal-Suldalvassdragene, selv om konsesjonene da fortsatt hadde vilkår om tidsbegrensning, og vilkåret om revisjonsadgang ikke var innført. Kravet ble stilt for å sikre at en eventuell ny eier av anleggene og eventuell endring til tidsbegrenset konsesjon, ikke ville forsinke prosessen med å få vurdert miljøforbedrende tiltak og innføring av moderne vilkår.

Problemstillinger som er reist og krav om nye vilkår og avbøtende tiltak

Bakgrunn for revisjonskravet fra Suldal og Odda kommuner

Kravet fra kommunene Suldal og Odda om å åpne revisjonssak er begrunnet i et omfattende og gjennomarbeidet dokument. Kommunene har tatt utgangspunkt i OEDs retningslinjer for revisjon, slik de har vært praktisert.

I prosessen fram mot utarbeidelse av kravet, sendte Suldal kommune ut skriv til aktuelle myndigheter, grunneiere, organisasjoner og lag, med invitasjon til å komme med innspill.

Odda kommune informerte gjennom sine nettsider. Sammen med Hydro, som da var konsesjonær/eier, ble det også arrangert et folkemøte i Røldal om innholdet i et frivillig utredningsprogram, hvor det ble poengtert at kommunene ville kreve vilkårsrevisjon og at man kunne komme med innspill.

Før eierskiftet til Lyse Kraft DA, samarbeidet kommunene og Hydro, som nevnt ovenfor, om å planlegge og få gjennomført en del undersøkelser. NVE kjenner til at følgende fagrapporter og notat er skrevet:

- Kartlegging miljø- og brukerinteresser - Fagtema fisk – reguleringsmagasiner
- Kartlegging miljø- og brukerinteresser - Fagtema fisk - tilløpselver Suldalsvatnet
- Kartlegging miljø- og brukerinteresser - Fagtema landskap, friluftsliv og reiseliv
- Kartlegging miljø- og brukerinteresser - Fagtema villrein
- Villrein og ferdsel i Holmavassåno biotopvernområde og tilgrensande areal
- Kartlegging miljø- og brukerinteresser - Fagtema kulturminner

Utredningene var ikke ferdigstilt da kommunene sendte krav om å åpne revisjonssak, men de ønsker på generelt grunnlag at vurderinger og forslag til tiltak som blir gitt i utredningene må følges opp. Mange problemstillinger og forslag til tiltak er konkretisert i dokumentet med revisjonskravet. Kommunene har ikke prioritert kravene fordi de fant det vanskelig å sette de ulike temaene, kostnader og geografi opp mot hverandre. Ny kunnskap i revisjonsprosessen kan medføre at kommunene på vegne av allmenne interesser vil kunne endre sine krav eller komme med nye.

Nedenfor har vi forsøkt å fremstille problemstillingene som reises av kommunene i forbindelse med kravet om revisjon og ønskene om utredninger og tiltak punktvis:

Krav om tiltak som innebærer magasinrestriksjoner og/eller vannslipp

- Miljøtilpasset vannføring i Brattlandsåna, Stølsåna og Roaldkvamsåna av hensyn til størret og anadrom fisk.
 - o Dersom minstevannføring i Roaldkvamsåna slippes fra Kvandalsdammen, foreslås det å bygge et minikraftverk som kan utnytte vannet til kraftproduksjon de øverste ca. 400 høydemetrene, slik at vannet tilføres elva fra ca. 200 m.o.h.
- Slipp av vann i Novlefoss av hensyn til opplevelse og turisme, spesielt med tanke på planlagt ny tunell på E134 mellom Hesjabakk og Liamyrane, som vil medføre at Novlefoss blir et markert innslag i landskapsbildet når man reiser østover.
- Vurdere dagens manøvreringsbestemmelser for Valldalsmagasinet i forhold til oppdaterte klimaprognoser med påslag og tilhørende flomberegninger for å optimalisere flomsikring fra Valldalen til Brattlandsdalen.

- Vurdere å innføre fyllingsbestemmelser for Røldalsvatnet, som gjør det mer forutsigbart å legge til rette for friluftstilbud/næring både for turister og lokalbefolkning. Hensyn til flomsikring må likevel være en viktig del av vurderingen.
- Vurdere å endre reguleringsregimet for Isvatnet ved å la vannet renne «naturlig» til Sandvatnet. Dette vil gi økt biologisk produksjon og gi en mindre skjemmende reguleringszone i Isvatnet, samt mindre erosjonsproblemer i elva og i Litlavatnet. Området er verna som landskapsvernområde

Krav om fond og andre utbetalinger

- Årlig utbetaling på 200.000 kr, som skal gå til tilrettelegging for det enkle friluftslivet i nedslagsfeltet.
- Økonomisk bidrag til større tiltak for villrein, som må gjennomføres på tvers av konsesjonsområder ved å se alle revisjonssaker som berører villreinområdene i sammenheng.

Øvrige krav om tiltak

- Erosjonsforebyggende og biotopforbedrende tiltak i Brattlandsåna, Stølsåna og Roaldkvamsåna.
- For Roaldkvamsåna er tiltakene ytterligere konkretisert til
 - o Tiltak for å redusere erosjon og massetransport generelt, og nedanfor Bråhøl spesielt.
 - o Utarbeide en forbyggingsplan, som inkluderer å lage en djupål i elva.
 - o Vurdere å bygge terskler, blant annet ved Bråhøl og Kaldhøl.
- Gjennomføre undersøkelser (innhente kunnskap) om dagens miljøtilstand i alle magasin som omfattes av de aktuelle konsesjonene.
- Gjennomføre tiltak i ovennevnte magasin der undersøkelsene viser at dette er nødvendig for å nå fastsatte miljømål (godt økologisk potensial) etter vannforskriften.
- Mer konkret fremmes det ønske om å utarbeide en revidert plan for å optimalisere fiskeforvaltningen i hele konsesjonsområdet, med spesiell vekt på de vannene som er økologisk mest gunstige og som har størst friluftsjakter. Planen må også ha fokus på å unngå spredning av bekkerøye og ørekyt.
- Gjennomføre undersøkelser (innhente kunnskap) om dagens miljøtilstand i Risbuelva (øvre), Klauvfossen, Havreåna, Storelva, Grytjuvet, Kvesso, Novlefoss, Kaldevasselva, Nyastølselva, Øynoelva og Gjertrabekken.
- Overvåke vannkvaliteten nedstrøms eksisterende steintipper og om nødvendig gjennomføre tiltak for å motvirke forurensning.

- Vurdere behov for begrensninger i ferdsel på veien til Holmevatnet av hensyn til villrein.
- Etablere to terskler på naturlige steder i Holmavassåna for å utvide eksisterende kulper i elva.
 - o Dette forventes å gi sikrere is og dermed forbedre trekkforholdene for villrein, gjøre det lettere for folk å krysse elva vinterstid, samt forbedre fiskeforhold og landskapsestetikk om sommeren.
- Følge opp eventuelle forslag til avbøtende tiltak for kulturminner, f.eks. som følge av skade på kulturminner i erosjonssoner. Gjennomføre feltundersøkelser dersom dette viser seg å være nødvendig for å ha tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag.
- Sikre permanent tilgang til Valldalen og Hardangervidda hele året.
- Forbedre ferdselsmulighetene i Kvanndalen.
 - o Kvanndalsmagasinet er utrygt og vanskelig og ferdes forbi på vintertid. Nyttetransport til Kvanndalen må tidvis gå gjennom Holmavassåno biotopvernområde og Kvanndalen landskapsvernområde. Negative effekter av dette er økt motorferdsel i verneområdene og økt fare for forstyrrelser av villrein.
 - o Det kan også være farlig å ferdes over Kvanndalsdammen vinterstid, da det ofte bygger seg opp en skarp snørygg på damkrona. Et aktuelt tiltak kan være bruk av tråkkemaskin.
 - o Etablert kløvveg på nordsida av Kvanndalsmagasinet fungerer dårlig og bør legges om da den østre strekningen ned mot stølen Fleso er svært bratt og ustabil. Det bør opparbeides en bedre trasé nærmere vannet. På grunn av lokaliseringen innenfor verneområdet for Kvanndalen må omlegging eventuelt utredes og avklares mellom konsesjonær, forvalter av verneområdet, kommune og brukerne av Kvanndalen.
- Vurdere alternative tiltak for å sikre anleggsveien i Jordebrekklia mot ras på strekningen Gardabakken.
 - o 1) Bygge et snøoverbygg på den rasutsatte strekningen, samt hyppigere planering av veien ovenfor snøoverbygget, eller
 - o 2) Etablere en fast vintervei omtrent i den gamle stitraséen opp Gardabakken.
- Vurdere tiltak for å sikre anleggsveien forbi Kvamsnuten mot jordras, steinsprang og snøras.
 - o Rasoverbygg kombinert med tilsyn og planeringstiltak om vinteren nevnes som en mulig løsning.
- Vurdere tiltak for sikker vinterferdsel forbi Vasstølsvatnet.

- Ferdselen har blitt farligere etter byggingen av Vasstøl kraftverk fordi en ikke lenger kan kjøre på isen. I en sving nord for vannet bygger snøen seg opp en langsgående skråbakke, som gjør skuterkjøring farlig. Et aktuelt tiltak kan være hyppigere bruk av tråkkemaskin.
- Gjennomføre tiltak for å hindre at sau kan passere feristene i nedre del av anleggsvegen frå Jordebrekk til Sandvatn, ved Hagen og Brautene.
 - Feristene er i dag så smale at sauene kan hoppe over. Derfor er det grind over dem, som må åpnes og lukkes av passerende. I perioder blir grindene stående åpne, bl.a. når det har vært mye anleggstrafikk.
- Gjennomføre tiltak for å motvirke skader på båthuset ved Finnabudammen, etter at rehabilitering av dammen har medført at båthuset blir liggende i ei snøfonn.
- Vurdere avbøtende tiltak ved Grubbedalstjønnene, der utbygging/oppdemming av gamle ferdselsveier har ført til vanskelige forhold og til dels farlig sti/veg.
- Kartlegge og vurdere avbøtende tiltak mot erosjonsproblemer og forringet landskapsbilde i konsesjonsområdet.
- Vurdere tiltak for veiskråninger og tipper som ikke er plastret/dekket til.

Ullensvang og Suldal kommuner har også sendt vedtak/brev til Olje- og energidepartementet, datert hhv. 29. og 30. juni 2021, der de uttrykker sterk misnøye med vedtaket om å oppheve vilkåret om tidsbegrensing i de aktuelle konsesjonene. Kommunene gjentar flere av problemstillingene som er tatt opp i revisjonskravet, og reiser noen nye. Bl.a. når det gjelder økonomiske vilkår, som bare kan vurderes i revisjonssaker i spesielle tilfeller.

OED fant ikke at det var grunnlag for omgjøring av vedtaket i kongelig resolusjon av 11. juni 2020. Departementet har oversendt innspillene til oss for videre behandling gjennom revisjonssaken.

Innspill fra Vinje kommune

Vinje kommune oppgir i brev av 22.10.2020 at to av eiendommene som ligger på nordsiden av Holmevatnet, ligger i Vinje kommune. Kommunen ser at det er viktig å minimere bruken av anleggsveien inn til Holmevatn, men mener det er viktig at grunneierne i Vinje har tilgang til eiendommene sine. De må også kunne sette ut båt. Kommunen mener det er fornuftig at de som har behov for tilgang til området, inkludert villreinforvaltningen, blir del av et felles nøkkelregime.

Vinje kommune støtter etablering av villreinovergangar i Holmavassåna.

Videre mener kommunen det må vurderes å legge om vinterruta gjennom Holmavassåna biotopvernområde for å redusere risikoen for forstyrrelser av villreinen.

Kommunen mener at anleggsvegen ikke har en så markant barrieredevirkning på villreinens bruk av området som rapporten fra Norconsult hevder.

Innspill fra andre

Røldal grunneierlag er svært engasjert i saken, og har kommet med flere innspill. E-post av 25. august 2020 og 14. desember 2020. Innspillene har imidlertid karakter av å være saksopplysninger og meningsytringer. Grunneierlaget er spesielt opptatt av de negative virkningene reguleringen har hatt for brukerne i Valldalen, men tørrlegging av Novlefoss og skjemmende reguleringssoner i Røldalsvatnet og Votna, samt generelt manglende krav om minstevannføringer er også påpekt som negative virkninger.

Kommentarer fra konsesjonær

På grunn av den spesielle forhistorien i denne saken, er kommunenes revisjonskrav og andre innspill ikke oversendt konsesjonær for kommentar før det fattes vedtak om å åpne revisjon.

NVEs vurdering og konklusjon

Hovedformålet med en revisjon er å bedre miljø- og naturforholdene ved å avbøte ulemper og negative virkninger ved utbyggingen. Normalt gjør NVE en vurdering av om revisjonskravet er begrunnet i miljømessige virkninger som påvirker allmenne interesser, slik at det er behov for miljøforbedrende tiltak. I dette tilfellet har Stortinget og OED anmodet om at det åpnes revisjonssak, uten noen nærmere vurdering av miljøforholdene. Vi tar anmodningen til følge, men vil samtidig understreke at revisjonskravet fra kommunene er godt begrunnet, og at de kriteriene vi normalt legger til grunn for å åpne revisjonssak er oppfylt.

Normalt er det ikke aktuelt å realitetsvurdere vilkår om næringsfond eller andre økonomiske vilkår i revisjonssaker. I dette tilfellet er vi eksplisitt anmodet om å vurdere om det på faglig grunnlag er spesielle forhold som tilsier etablering av næringsfond eller andre økonomiske vilkår basert på eksisterende praksis og retningslinjer. En slik vurdering vil derfor inngå i saksbehandlingen.

Vi vil samtidig understreke at endringer i selve konsesjonen, som endring av HRV eller LRV, ikke i noe tilfelle omfattes av revisjonsadgangen, og heller ikke vil bli vurdert i denne saken.

NVE vedtar at det skal gjennomføres en vilkårsrevisjon etter vassdragsreguleringsloven § 8. Revisjonssaken gjelder vilkårene for alle vedtak som er fattet ved kgl.res. eller departementet om erverv og regulering i Røldal-Suldalvassdraget, slik de er listet opp under overskriften: «Konsesjoner og vilkår som gjelder Røldal-Suldalutbyggingen»

Om klage og klagerett

Se eget vedlegg om klageadgang.

Videre saksgang

Normalt innebærer et vedtak om å åpne revisjonssak at konsesjonær blir bedt om å utarbeide et revisjonsdokument i tråd med vår mal for revisjonsdokument og OEDs Retningslinjer for revisjon av konsesjonsvilkår for vassdragskonsesjoner”. Ved utarbeidelsen av revisjonsdokumentet skal det legges vekt på de problemstillingene som er reist i revisjonskravet og foreslåtte tiltak.

Trolig er de fleste problemstillingene det er aktuelt å vurdere i revisjonssaken allerede kjent. På bakgrunn av forhistorien til denne saken anser vi likevel at det vil være en fordel for det videre arbeidet at saksbehandlingen innledes med et oppstartsmøte mellom berørte kommuner, Lyse Kraft DA og NVE. Formålet med møtet vil være å etablere/videreføre god dialog, diskutere eventuelle uklarheter om videre prosess, samt å avdekke om det er forhold som ikke er nevnt i dette vedtaket, som bør tas med og vurderes i revisjonsdokumentet.

Lyse Kraft DA har signalisert at det kan være aktuelt å vurdere opprustnings- og utvidelsesprosjekter i området. Kommunene er opptatt av at eventuelle O/U-prosjekter blir vurdert i sammenheng med revisjonen. Dersom det skal være aktuelt å samordne mulige O/U-prosjekter med revisjonssaken, må det snarest mulig presenteres konkrete, realistiske prosjektplaner. Det er naturlig at dette blir en del av agendaen på et oppstartsmøte.

NVE vil innkalle til oppstartsmøtet. Vi setter foreløpig ingen frist for når revisjonsdokumentet skal være ferdig og sendt til oss, men oppfordrer Lyse Kraft DA om å starte arbeidet. Normalt gjennomføres det ikke omfattende undersøkelser i forkant av en revisjonssak. I dette tilfellet er det gjennomført flere undersøkelser etter frivillig samarbeid mellom kommunene og tidligere konsesjonær, med formål om å skaffe et best mulig kunnskapsgrunnlag for å vurdere aktuelle, avbøtende tiltak. Vi ser det som naturlig at kunnskap som er avdekket gjennom undersøkelsene, råd og anbefalinger innarbeides i revisjonsdokumentet, på samme måte som det normalt gjøres i forbindelse med en søknad med konsekvensutredning.

NVE vil sende det ferdige revisjonsdokumentet til berørte parter for uttalelse. Dokumentet legges ut til offentlig ettersyn lokalt og på internett, og kunngjøres i lokalpressen. I denne saken kan det bli aktuelt å arrangere et åpent møte i høringsperioden. Etter høringen vil det bli foretatt en befarings i området, hvor de som har uttalt seg i saken vil bli invitert. Det vil ev. også bli avholdt møte med kommunene. NVE skal etter dette gi sin innstilling til Olje- og energidepartementet.

For nærmere informasjon om saksbehandlingen viser vi til OEDs ”Retningslinjer for revisjon av konsesjonsvilkår for vassdragskonsesjoner” og til NVEs hjemmesider ([Revisjon av konsesjonsvilkår - NVE](#)).

Med hilsen

Inga Katrine Johansen Nordberg
direktør

Carsten Stig Jensen
seksjonssjef

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner

Mottakerliste:

LYSE KRAFT DA

Kopimottakerliste:

Suldal kommune - Jarle Lunde

Ullensvang kommune - Elisabeth Pettersen Tveit

ROGALAND FYLKESKommune

ROGALAND FYLKESKommune - Steinar Eldøy

ROGALAND FYLKESKommune - Anneli Vatshaug Jenssen

STATSFORVALTAREN I ROGALAND

Suldal kommune

STATSFORVALTAREN I VESTLAND

VESTLAND FYLKESKommune

VESTLAND FYLKESKommune - John Anton Gladsø

VESTLAND FYLKESKommune - Merete Farstad

ULLENSVANG Kommune

LYSE KRAFT DA - Trond Erik Børresen

Orientering om rett til å klage

Frist for å klage	Fristen for å klage på vedtaket er 3 uker fra den dagen vedtaket kom frem til deg. Hvis vedtaket ikke har kommet frem til deg, starter fristen å løpe fra den dagen du fikk eller burde ha fått kjennskap til vedtaket. Det er tilstrekkelig at du postlegger klagen før fristen løper ut. Klagen kan ikke behandles dersom det har gått mer enn 1 år siden NVE fattet vedtaket
Du kan få begrunnelsen for vedtaket	Hvis du har fått et vedtak uten begrunnelse, kan du be NVE om å få en begrunnelse. Du må be om begrunnelsen før klagefristen løper ut.
Hva skal med i klagen?	Klagen bør være skriftlig. I klagen må du: <ul style="list-style-type: none">• Skrive hvilket vedtak du klager på.• Skrive hvilket resultat du ønsker.• Opplyse om du klager innenfor fristen.• Undertegne klagen. Hvis du bruker en fullmektig, kan fullmektigen undertegne klagen. I tillegg bør du begrunne klagen. Dette betyr at du bør forklare hvorfor du mener vedtaket er feil.
Du kan få se dokumentene i saken	Du har rett til å se dokumentene i saken, med mindre dokumentene er unntatt offentlighet. Du kan henvende deg til NVE for å få innsyn i saken.
Vilkår for å gå til domstolene	Hvis du mener vedtaket er ugyldig, kan du gå til søksmål. Du kan bare gå til søksmål dersom du har klaget på NVEs vedtak, og klagen er avgjort av OED som overordnet forvaltningsorgan. Du kan likevel gå til søksmål dersom det har gått 6 måneder siden du sendte klagen, og det ikke skyldes forsømmelse fra din side at klagen ikke er avgjort.
Sakskostnader	Dersom NVE eller OED endrer vedtaket til din fordel, kan du søke om å få dekket vesentlige og nødvendige kostnader. Du må søke om dette innen 3 uker etter at klagevedtaket kom frem til deg.
Hvem kan klage på vedtaket?	Hvis du er part i saken, kan du klage på vedtaket. Du kan også klage på vedtaket hvis du har rettslig klageinteresse i saken.
Hvor skal du sende klagen?	Du må adressere klagen til Olje- og energidepartementet (OED), men sende den til NVE. NVEs -epostadresse er nve@nve.no . NVE vurderer om vedtaket skal endres. Dersom NVE ikke endrer vedtaket, vil vi sende klagen til OED.

Denne forklaringen er basert på forvaltningslovens regler i §§ 11, 18, 19, 24, 27 b, 28, 29, 31, 32 og 36.